

Ljetnice

Sažetak

Ljetnice su jednogodišnje cvjetne vrste koje u istoj godini izrastu, procvatu, donesu sjeme i ugibaju. Upotreba ljetnica je raznolika, možemo ih koristiti za sadnju u posude i uzgoj na prozorima, balkonima i terasama. Također se mogu saditi u vrtu, na cvjetnoj gredici. Sadnice ljetnica možemo kupiti u vrtном centru ili ih možemo uzgojiti sami.

Ključne riječi: ljetnice, balkoni, terase, cvjetni lonci, sjetva, sadnja.

Ljetnice su biljke koje u jednoj godini niknu, procvatu, donesu sjeme i uginu. Uloga ljetnica je raznovrsna, mogu se koristiti kao obrub gredica u vrtu, moguće ih je uzgajati u skupinama na cvjetnoj gredici ili se mogu uzgajati u različitim posudama na prozorima, balkonima ili terasama. Ovisno o tome kako pojedina biljka visoko naraste, kako je gusta, kakve je boje cvijet i kakav položaj joj najviše odgovara, biraju se biljke koje želimo uzgojiti.

Kako do sadnica

Sadnice ljetnica možemo kupiti ili ih možemo sami uzgojiti.

Ukoliko sadnice kupujemo, prilikom kupovine potrebno je obratiti pažnju na njihov opći izgled. Svaka biljka mora imati dobro razvijenu korijenovnu balu, razvijenu stabljiku sa što više zelenog lišća i po mogućnosti poneki cvijet kako bi bili sigurni u boju. Ako ljetnice kupujemo usred ljeta, treba izbjegavati biljke s najviše cvjetova jer one teško podnose prelazak iz zaštićenog prostora u kojem su uzgojene u vrt ili na balkon.

Druga mogućnost je da biljke sami uzgojimo. Sjetva ljetnica jednostavan je posao samo što će vam trebati malo strpljenja. Nekada se govorilo o uštedi, jeftinije je ako sami uzgojimo sadnice nego da ih kupujemo. Danas postoje veliki vrtni centri koji sadnice ljetnica prodaju po vrlo niskim cijenama. Jeftine sadnice mogu se kupiti i na tržnicama, pa kakva je onda prednost samostalnog uzgoja? Ukratko, velika, jer dobivate nešto što nema cijenu - iskustvo i zadovoljstvo.

Izbjegavanje neuspjeha

Ukoliko se prvi puta upuštate u sisanje ljetnica ne očekujte previše. Iako je postupak jednostavan, mnogi ga početnici olako shvaćaju pa dolazi do neuspjeha. Istina, i vrhunskim vrtljarima ponekad se dogodi da biljke propadnu, no oni znaju kako izbjeći propadanje biljaka.

Prije svega obratite pažnju već prilikom kupovine sjemena. Vrlo je važno da sjeme bude svježije, odnosno, da nije istekao rok upotrebe što ujedno utječe na klijavost. Klijavost je naznačena na pakiranju i izražena je u postocima, što znači ako je klijavost 80% da ćemo od 100 sjemenki dobiti 80 biljaka.

Osim sjemena još nam trebati sandučići za sjetvu i kvalitetna zemlja za cvijeće. Još je bolje

1 Darko Kantoci, dipl.ing.

ako za sjetvu kupimo kvalitetan supstrat. U čemu je razlika između zemlje za cvijeće i supstrata? Zemlja za cvijeće koja se prodaje po vrtnim centrima uglavnom se sastoji od humusa dobivenog kompostiranjem pa je struktura takve zemlje prilično različita. Osim toga, takva zemlja može sadržavati sjeme korova i nepoželjne gljivice koje mogu uništiti nježne klijance. Supstrat je mješavina humusa i treseta uz dodatak perlita ili vermikulita što osigurava vrlo dobru strukturu, optimalnu za sjetvu. Supstrat je prije pakiranja steriliziran tako da nema opasnosti od rasta korova i pojave bolesti.

Sjetva

Sjetvu je najbolje obaviti u sandučiće. Mala klijališta koja možemo držati u stanu/kući uz prozor, no poslužiti će bilo kakva druga posuda. Vrlo je važno da posuda u koju sijemo bude čista. Ako se u posudi ranije uzgajala neka druga biljka potrebno ju je dezinficirati.

Posuda se napuni zemljom ili supstratom, posije se sjeme po površini i prekrije se vrlo tankim slojem prosijane zemlje. Prije sjetve zemlju u posudi treba zaliti jer će naknadno zalijevanje spustiti sjeme dublje pa nicanje postaje neujednačeno. Nakon sjetve posudu pokrijemo papirom, staklom ili plastičnom folijom.

Za nicanje sjemena potrebna je određena temperatura, a za većinu ljetnica temperatura od oko 20° C bit će zadovoljavajuća. Znači, posudu ostavimo u prostoriji s takvom temperaturom i čekamo. Nakon nekoliko dana pojavit će se prve biljčice, a kada ih ugledamo maknemo pokrov. Sasvim mlade biljke prskamo vodom, nikako ih ne zalijevamo jer su tako nježne da ih mlaz vode može oštetiti. Kada biljke malo ojačaju za zalijevanje se može koristiti kantica s ružom. Kako biljke rastu, sve češće i duže ih treba prozračivati. Dovoljno je otvoriti prozor u prostoriji gdje se biljke nalaze kako bi dobile što više svježeg zraka. Kod prozračivanja je vrlo važno da biljke nisu izložene propuhu. Također je važno da mlade biljke ne držimo na direktnom suncu jer ih sunčeve zrake mogu uništiti. Ako su biljke preguste i smetaju jedna drugoj, nasad treba prorijediti. Kada biljke dovoljno ojačaju treba ih pikirati. Nježno ih izvadimo iz zemlje i presadimo u manje lončiće, svaku biljku za sebe. Kod pikiranja također koristimo kvalitetnu zemlju ili supstrat kojim se pune lončići. Nakon rasađivanja, biljke zalijemo i smjestimo na svijetlo mjesto ali ne na direktno sunce. I dalje se nastavlja s prozračivanjem, a kako vrijeme postaje sunčanije i toplije, biljke se iznose na otvoreno kako bi se polako privikle na vanjske uvjete. Biljke ne izlažemo direktnom suncu već ih smjestimo u sjenu i zavjetrinu. Kako su noći još hladne, predvečer ih unesite u kuću.

Kada dođe vrijeme za sadnju na otvoreno biljke u lončićima već će biti dobro razvijene i prilagođene vanjskim uvjetima.

Iako je ponuda ljetnica dobra, ona se najčešće sastoji od tek nekoliko najčešćih vrsta. Tako se lako može desiti da nećete naći biljku koju ste željeli ove godine u svome vrtu. Ponuda sjemena ipak je nešto veća pa možemo birati između više vrsta i sorata. Ako nam se pruži prilika, sjeme jednogodišnjeg cvijeća možemo kupiti u inozemstvu što nam sigurno jamči nove vrste i sorte. Odlučimo li ljetnice sami uzgojiti iz sjemena, pratit ćemo cijeli životni ciklus biljaka - od nicanja do bogate cvatnje sve do njezina uvenuća. To je posebno zadovoljstvo kojeg nema kada biljku kupujemo i sadimo u vrt. Osim toga, stječemo novo iskustvo, njegujemo posve mlade biljke i što je njega bolja to biljke bolje napreduju. Na kraju ćemo kao nagradu dobiti biljke koje će bogatim cvatom krasiti naš vrt.

Koje vrste sijati

Nema ograničenja po pitanju izbora vrste. Jasno, sijati ćete uglavnom one vrste ili sorte koje želite uzgajati ili pak one koje su vam trenutno dostupne. Sjeme ne morate kupovati, možete koristiti ono koje ste sami sakupili ili dobili. Važno je poznavati uvjete koji su potrebni za uspješan rast pojedine vrste i biljkama osigurati najbolje moguće uvjete.

Većinom se sjetvom uzgajaju kadifce, neveni, gazanije, kadulja, petunije, cinije, zvjezdani i druge.

Najčešće vrste ljetnica

Najčešće ljetnice su petunija, kadifca, vatrena kadulja, mirisna kunica, begonija, lobelija, neven, prkos i druge.

Petunija ima u čitavom spektru boja, jednobojnih i višebojnih, s jednostrukim ili punim cvijetom. Uspijevaju na svjetlom mjestu. Rastu bujno i nepravilno. Najčešće se uzgajaju na balkonima, prozorima i ogradama. Traže mnogo vlage, a uz redovito prihranjivanje obilno cvatu. Ocvale cvjetove treba redovito uklanjati.

Mirisna kunica ili ageratum sušta je suprotnost petuniji. Raste kao zbijeni, niski grmić, pokriven sitnim cvjetićima, uglavnom plave boje, no ima ružičastih, bijelih i drugih boja. Zbog takvog oblika koriste se kao obrub gredica i za kamenjaru. Može se saditi u sandučiće na balkonima, prozorima i terasama.

Kadifca ili tagetes cvate cvjetovima toplih boja, od limun žute do bakrenosmeđe. To je skromna biljka koja neumorno cvate. Obično se sama zasjemeni, pa je dovoljno posaditi je samo jednom. Kadifca ima različitih, vrlo niskih do visokih. Kao mlade sadnice sve izgledaju jednako, pa pripazite prilikom kupovine. Niske kadifce prikladne su za obrube u kombinaciji s mirisnom kunicom.

Vatrena kadulja cvate cvjetnim klasovima crvene boje i pogodna je za uzgoj na cvjetnoj gredici. Ova biljka naraste do 40 cm visine, pa je sadite iza nižih vrsta. Uspijeva na svijetlim položajima.

Begonija ima mnogo vrsta, gomoljastih, višegodišnjih, neke se uzgajaju zbog lišća, no ovdje treba spomenuti ljetnice koje cvatu sitnim cvjetićima. Raste nisko, oko 10 cm. Traži dosta vode.

Lobelija je niska puzajuća biljka. Cvjetići su sitni ali mnogobrojni, najčešće plave boje. Ima vrlo sitno sjeme, pa nema smisla sakupljati ga. Traži mnogo vode.

Dragoljub je vrlo pogodan za balkone ili terase. Uspijeva na sunčanim i sjenovitim mjestima, no osjetljiv je na vjetar.

Neven ima cvjetove koji se dugo zadržavaju bilo na biljci, bilo odrezani u vazi, a biljka neumorno cvate do kasne jeseni. Cvijet je žute do narančaste boje, jednostavan ili pun.

Prkos je hirovita biljčica koja se sama zasijava, pa se za nekoliko godina prilično može raširiti. Listići su duguljasti, okruglasti, a cvjetići se ujutro otvaraju i navečer se zatvaraju. Različitih su boja.

Sadnja

Kao što je ranije navedeno, ljetnice se mogu uzgajati na prozorima/balkonima/terasama ili na cvjetnim gredicama u vrtu. S obzirom na način uzgoja razlikuje se i način sadnje.

Ako ljetnice uzgajamo na prozoru/balkonu/terasi tada ih sadimo u posude. To su cvjetni lonci, cvjetna korita i žardinjere. Bez obzira o kakvoj se posudi radi, vrlo je važno da ona na dnu ima drenažni otvor kroz koji će otjecati suvišna voda. Također je važno da se na dno posude stavi drenažni sloj visine nekoliko centimetara koji će osigurati da se višak vode ne zadržava u posudi. Kao drenažni sloj može nam poslužiti šljunak, komadi opeke ili crijepa, komadi starog glinenog lonca ili kuglice glinopora. Nakon što smo stavili drenažni sloj, posudu napunimo zemljom za cvijeće i posadimo željene biljke. Nakon sadnje biljke zalijemo.

Sadnja na cvjetnu gredicu nešto je drugačija. Prije sadnje zemlju na gredici potrebno je plitko prekopati i dodati kompost ili treset. Nakon toga posadimo biljke. Kod sadnje treba voditi računa o njihovoj visini pa ćemo visoke biljke saditi u pozadini a niže ispred njih, bliže rubu gredice.

Njega ljetnica

S obzirom gdje uzgajamo ljetnice razlikuje se njihova njega, no velikih razlika nema.

Njega ljetnica u posudama sastoji se od redovitog zalijevanja i prihranjivanja. Učestalost zalijevanja ovisi o vrsti biljke i položaju. Biljke koje su cijeli dan na suncu zalijevamo jednom dnevno, dok one u polusjeni ili sjeni zalijevamo dva do tri puta tjedno. Prihrana se obavlja jednom tjedno. Također je važno redovito uklanjati ocvale cvjetove kako se biljke nebi nepotrebno iscrpljivale stvarajući sjeme, a redovitim uklanjanjem ocvalih cvjetova potiče se stvaranje novih cvjetova.

Ljetnice na gredici također treba redovito zalijevati i prihranjivati. Osim toga, redovito treba plijeviti korov i povremeno je potrebno okopati zemlju oko biljaka, osobito nakon kiše kako se nebi stvorila pokorica na površini tla.

Surveying study

Summer bedding plants

Summary

Summer bedding plants are annual flowers which grow, flower, give seeds and wither in the same year. The usage of summer bedding plants is various. We can use them for planting in pots and growing on window sills, balconies and terraces. They can also be planted in the garden, on flower beds. Seedlings of summer bedding plants can be bought in garden centers or we can grow them by ourselves.

Keywords: *summer bedding plants, balconies, terraces, flower pots, sowing, planting*